

Narodowe religie Ameryki Północnej

Autor tekstu: **Krzysztof Dziubała**

Inuici (Eskimosi) – Arktyka

Tradycyjna kultura Inuitów (Eskimosów) jest podobna do tej jaką odnajdziemy w innych sub-polarnych klimatach: północnej Rosji i północnych terenach krajów Skandynawii. Życie na tych terenach jest wyjątkowo trudne; istnieją problemy związane z zimnem, jak i z ciągłym widmem głodu.

Ich wierzenia religijne opierają się na wierze, że `anua` (dusze) egzystują we wszystkich ludziach i zwierzętach. Ludzie, rodziny i całe plemiona muszą przestrzegać skomplikowanego systemu `tabu`, żeby zwierzęta ciągle były dostępne dla łowców. Wiele rytuałów i ceremonii jest odprawianych przed i po polowaniach — żeby zapewnić sobie sukcesy w tych i przyszłych wyprawach.

Podwodna Bogini `Sedna` lub `Takanaluk` rządzi zwierzętami morskimi. Jest częściowo człowiekiem, a częściowo rybą. Obserwuje ona jak dokładnie dane plemię przestrzega `tabu` i pozwala łowcom zapolować na zwierzęta, jeśli ich przestrzegają. Istnieją również podobne bóstwa rządzące zwierzętami lądowymi; bóstwa te nazywa się „Strażnikami”, bądź „Władcami”, każdy gatunek ma takiego strażnika.

`Angakut` lub szamani są duchowymi liderami każdego plemienia. Mają oni zdolności interpretacji przyczyn chorób, lub też braku sukcesów w polowaniu; mogą determinować czy jednostka, lub też rodzina złamała dane `tabu` i zapobiec temu następnym razem. Podobnie jak szamani innych kultur mają zdolność wchodzenia w trans, z pomocą śpiewów i uderzeń w bębny. To umożliwia duchowi opuścić ciało szamana i podróżować na wielkie dystanse, żeby ustalić przyczyny chorób, lub też inne problemy społeczności.

Wschodnia Sub-Arktyka, Wschodnie Równiny i tereny Płd.-Zach. Ameryki Płn.

Religie narodowe na tych terenach, mają znaczne podobieństwa i różnią się jednocześnie od religii Inuitów. Oczywiście plemiona również znacząco różnią się od siebie. Duchowe elementy które są znajdowane w wielu (ale nie we wszystkich) nie-Inuickich religiach narodowych to:

— Bóstwo — Istnieje dualizm boskości: mianowicie postulują istnienie Stwórcy, który jest odpowiedzialny za stworzenie świata, jest rozpoznawany i hołduje mu się w rytuałach i modlitwach — oraz mityczna indywidualność, bohater, bądź mag, który naucza kultury, odpowiedniego zachowania i zapewnia kontynuację danemu plemieniu. Istnieją również duchy, które kontrolują pogodę, duchy, które kontaktują się z ludźmi, oraz inne, które mieszkają w podziemnym świecie. Jednocześnie Stwórca i duchy mogą być postrzegane w jedności, jako jedna duchowa siła, jak to się dzieje w przypadku `Wakan-Tanka`, plemion `Lakota` i `Dakota`.

— Stworzenie świata — Poszczególne plemiona mają różne koncepcje i historie stworzenia. Jednym stałym motywem znajdowanym u większości plemion jest to, że na początku świat był zamieszkiwany przez wielką liczbę ludzi. Większość z czasem stała się zwierzętami. Z tego powodu „Indianie” czują bliski związek ze zwierzętami, które według nich mają wspólnego przodka z ludźmi. Z tej ścisłej więzi są tylko wyłączone psy. A więź tą można zobaczyć w niezliczonych rytuałach w których symuluje się zachowanie zwierząt. Każdy gatunek zwierząt ma swego „mistrza”; np. mistrzem wszystkich bizonów jest „największy bizon”. Natomiast mistrzem ludzi jest Stwórca.

— Pojawienie się danego plemienia — To jest koncepcja znajdująca się głównie na południowym zachodzie. Uważa się, że uniwersum zamieszkują ludzie, którzy znajdują się w głębokich, podziemnych zagłębieniach, przez które muszą wychodzić na ziemię. Plemiona te wyszły na powierzchnię — do obecnego świata — poprzez niewielką dziurę w Ziemi czyli pępek świata. Inne z kolei plemiona wierzą, że ich przodkowie są obecni w Ameryce Płn. tak długo jak tylko pojawili się ludzie.

— Święte teksty — Wiele plemion posiada skomplikowany pisany język. Inne plemiona przechowały swoje duchowe wierzenia poprzez tradycję ustną.

— Życie pozagrobowe — Generalnie plemiona nie posiadają jednej koncepcji „życia po śmierci”. Niektórzy wierzą w reinkarnację, z osobą, która inkarnuje się jako człowiek, lub zwierzę do kolejnego życia. Inne z kolei plemiona wierzą, że zmarli powracają jako duchy, lub też idą do Świata Umarłych. Trzecia grupa to ci którzy twierdzą, że nic definitywnie nie można powiedzieć na temat „życia po śmierci” [agnostycy? :)]. Często zdarzają się też kombinacje tych wierzeń.

— Kosmologia — Znów wiele plemion ma własne unikatowe koncepcje na temat świata i jego miejsca w uniwersum. Jeden wspólny wątek odnajdywany wśród wielu plemion, to ten, że uniwersum ma wiele poziomów. Nasz obecny świat jest środkowym segmentem. Poszczególne poziomy uniwersum są połączone z Drzewem Światów, które ma swoje korzenie głęboko w podziemiach; pień jest w naszym świecie; natomiast szczyt znajduje się w niebie.

— Szamani — Mimo, że termin `szaman` ma swoje korzenie w dalekiej Syberii, antropolodzy często go używają, żeby opisać aborygeńskich uzdrowicieli. Duchy można zachęcać, żeby weszły w ciało szamana, podczas ceremonii publicznych. Walenie w bębny i głośne śpiewy mają w tym pomagać. Duchy są potem proszone, żeby odeszły i wykonały narzucone im zadania. Innym razem, szamani wchodzi w stan transu i podróżują do świata podziemnego, lub pokonują wielkie dystanse w tym świecie, żeby odnaleźć zagubione przedmioty, lub też uzdrowić kogoś.

— Podróż z Wizją — Młodzi chłopcy, którzy wkraczają, bądź nieznacznie przekroczyli pełnoletniość, są zachęceni, żeby wejść w ceremonię związaną z postem, medytacją i wysiłkiem fizycznym. Dana osoba odchodzi od plemienia i znajduje się w dzikiej przyrodzie. Jego celem jest otrzymanie `Wizji`, która wyznaczy jego miejsce w życiu i będzie mu pomagać w rozwoju tegoż. Również w ten sposób pragnie otrzymać ducha-stróża, który będzie się nim opiekował przez całe życie. Natomiast dziewcząt z reguły nie zachęca się do takiej wyprawy.

— Celebrycje Odnowy — Taniec Słońca wśród „Indian” jest postrzegany jako odtworzenie oryginalnego aktu stworzenia. Ceremonia ta spełnia wiele zadań: podziękowanie Stwórcy, modlitwa, żeby odnowić ludzi żyjących na ziemi, żeby otrzymać więcej zdrowia itp. Dodatkowo dawało to możliwość odnowienia przyjaźni, zawarcia nowych, oraz zbudowania na krótki czas większej społeczności. Ceremonia gorącej łaźni oczyszcza uczestników i przygotowuje ich na długie posty i tańce. Przez dziesiątki lat ceremonie te były niszczone i prześladowane przez rządy Kanady i USA. Jednakże ceremonie te przeżyły i są coraz bardziej popularne.

— Gorąca łaźnia — to jest struktura, która generuje bardzo gorące powietrze, podobna do fińskiej sauny. Jest używana do ceremonii oczyszczenia, odnowy duchowej i uzdrawiania, dla edukacji młodzieży itp. Gorąca łaźnia może być małą strukturą zrobioną z młodych drzew, pokrytych skórą i kocami. W środku wykopuje się dół, w którym kładzie się gorące kamienie. Na gorące kamienie leje się wodę, żeby stworzyć parę wodną. W większych łaźniach może się znajdować nawet do tuzina ludzi.

— Ceremonie myślistwa — zawierają one rytualne obrzędy z niedźwiedziem lub innym zwierzęciem, po jego zabiciu w udanym polowaniu. Celem jest poskromienie ducha, i przekonanie innych zwierząt, żeby ... dały się w przyszłości upolować.

— Prorocy — Religie Abrahamowe (judaizm, chrześcijaństwo i islam) śledzą swe pochodzenie i rozwój przez serie patriarchów i proroków. Narodowe religie amerykańskie nie mają tyłu osób,

którym oddaje się cześć. Istnieją pojedynczy święci, bądź kilku proroków. Niektórzy z nich to: 'Handsome Lake' (handsome — piękny, lake — jezioro) z Konfederacji Irokezów, 'Sweet Medicine' (sweet — słodkie, medicine — lekarstwo) z Czejenów czy 'White Buffalo Woman' (white — biała, buffalo — bizon, woman — kobieta) plemion Lakota i Dakota.

Krzysztof Dziubała

Zajmuje się religioznawstwem.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 27-07-2002 Ostatnia zmiana: 25-05-2004)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,1500) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,1500>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl